

רע"פ 2111/15 - רוברט סולומונוב נגד מדינת ישראל - הועדה המקומית לתכנון ולבניה ת"א

בבית המשפט העליון

רע"פ 2111/15

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן

המבקש: רוברט סולומונוב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל - הועדה המקומית לתכנון ולבניה ת"א

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 10.2.2015 בעפ"א 35128-01-15 שניתן על ידי כבוד השופטים הבכיר צ' גורפינקל

בשם המבקש: עו"ד אבי דובין

בשם המשיבה: עו"ד אתי לוי

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט צ' גורפינקל) ב-עפ"א 35128-01-15 ו-עפ"א 35120-01-15 מיום 10.2.2015, במסגרתו התקבל ערעור המשיבה על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים בתל אביב-יפו ב-ת.פ. 01010008631 ו-ת.פ. 01112515.

רקע והליכים קודמים

2. תחילת המקרה שלפניי בכתב אישום מיום 19.7.2001, אשר ייחס למבקש עבירות לפי סעיפים 145 ו-204(א) לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק), ולתקנות התכנון והבנייה (עבודה ושימוש הטעונים היתר), התשכ"ז-1967 (להלן: התקנות). על פי עובדות כתב האישום, המבקש היה המשתמש בפועל במקרקעין באזור תל אביב, בהם הוא בנה סככה שלא כדין.
3. ביום 9.5.2005 הרשיע בית המשפט לעניינים מקומיים את המבקש, וקבע כי הוא נותן אמון לחלקים בעדותו של המבקש הנוגעים לנסיבותיו האישיות. עם זאת צוין, כי המצוקה אליה נקלע המבקש אינה יכולה לשמש צידוק להקים את הסככה ללא היתר ובניגוד לחוק. בגזר הדין של בית המשפט לעניינים מקומיים צוין כי בא כוח המבקש טען שהסככה הוקמה כדי לפתור בעיית רטיבות בבית המבקש, אך היא גם משמשת לו כמקום להירגעות עקב בעיותיו הנפשיות. בית המשפט ציין כי בקביעת גובה הקנס הוא יתחשב במצוקת המבקש ומשפחתו, אך הוא אינו יכול להימנע מהטלת צו הריסה. על כן, הוטל על המבקש קנס בסך של 500 ש"ח או חמישה ימי מאסר תמורתו, והוטל עליו להרוס את הבניה האסורה בתוך 12 חודשים מיום גזר הדין.
4. בשנת 2006 פנה לראשונה המבקש בבקשה להארכת מועד ביצוע צו ההריסה, ובשנת 2010 פנה בשנית בבקשה נוספת. יצוין כי המשיבה הסכימה לבקשה השנייה בתקווה כי המבקש יגיש בקשה להיתר בניה אשר יכשיר אותו. בינתיים, ביום 5.9.2006 הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו עבירה של אי קיום צו בית משפט, לפי סעיף 210 לחוק. המבקש הורשע בגין כתב אישום זה, ודינו נגזר בבית המשפט לעניינים מקומיים ביום 8.3.2010. בית המשפט קבע כי ייתכן שהמבנה דרוש למבקש כצורך קיומי, אך אם לא ניתן להשיג לו היתר בניה, הרי שלא ניתן להמשיך ולאפשר את אי קיום הצו. בית המשפט השית על המבקש קנס בסך של 1,500 ש"ח או שבעה ימי מאסר תמורתו; ציווה עליו לחתום על התחייבות בסך של 2,000 ש"ח שימנע מעבירה של אי קיום צו בית משפט; וקבע כי ההתחייבות תכנס לתוקף תוך ששה חודשים מיום גזר הדין. יצוין כי המשיבה לא עתרה בטיעוניה לעונש מאסר ואף לא למאסר מותנה בשל נסיבות המבקש.
5. במהלך השנים המבקש לא עשה דבר לקידום הוצאת היתר בניה, ובינתיים ביום 8.3.2011 הוגש נגדו כתב אישום נוסף אשר ייחס לו עבירה של אי קיום צו בית משפט, לפי סעיף 210 לחוק. המבקש הגיש שלוש בקשות לעיכוב ההליכים ליועץ המשפטי לממשלה וכולן נדחו.
6. ביום 23.11.2014 הגיש המבקש בקשה להארכת מועד בת שש שנים לביצוע צו ההריסה. ביום 2.12.2014 קבע בית המשפט לעניינים מקומיים כי ביצוע צו ההריסה יוארך בחמש שנים. בית המשפט ציין כי אינו יכול לעצום את עינו לתיאור הקשה של מצבו של המבקש בחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה בעניינו.
7. ביום 4.12.2014 הרשיע בית המשפט לעניינים מקומיים את המבקש בעניין אי קיום הצו השני. בגזר הדין צוין כי הצדדים הגיעו להסדר טיעון, ועל כן הוטל על המבקש קנס בסך של 4,000 ש"ח; הופעלה התחייבותו מתיק קודם בסך של 2,000 ש"ח; הוא חויב לחתום על התחייבות בסך של 5,000 ש"ח, שימנע מעבירה שבה הורשע לפי סעיף 210 לחוק; וקבע כי ההתחייבות תכנס לתוקף ביום 1.12.2019 ותוקפה למשך שנתיים.
8. המשיבה ערערה על הארכת ביצוע צו ההריסה ועל גזר הדין האחרונים, וביום 10.2.2015 קיבל בית המשפט המחוזי את ערעוריה. בית המשפט ציין כי התוצאה היא איפוא שהגם שבית המשפט לעניינים מקומיים הותיר את צו ההריסה על כנו, הרי הוא דחה את ביצועו לתקופה בלתי מוגבלת, לנוכח הערתו שכעבור חמש שנים ניתן יהיה לפנות בבקשת הארכה נוספת. בית המשפט עמד על

כך שמדובר במבנה בלתי חוקי שנבנה כבר לפני 15 שנים, ולמרות מספר החלטות שיפוטיות הוא נשאר עומד על כנו. כן צוין, כי הריסת המבנה לא תותיר את המבקש בלי מקום מגורים, וכי היותו משמש כמקום להרגעה אינו יכול לעמוד בסתירה לאינטרס הציבורי. בית המשפט קבע כי החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים נגועה בטעות משפטית, ועל כן הוא ביטל את עיכוב הביצוע שניתן והורה על הריסה לא יאוחר מיום 10.7.2015. עוד נקבע, כי מאחר שסביר להניח שהמבקש לא יבצע את ההריסה מיוזמתו, הוועדה המקומית תבצע את ההריסה, אם זו לא תבוצע עד יום 10.7.2015.

הבקשה למתן רשות ערעור

9. מכאן הערעור שלפניי. לעמדת המבקש, בכל ההליכים שננקטו נגדו – המשיבה לא ביקשה להעביר את נטל ביצוע צו ההריסה אל כתפי הוועדה לתכנון ולבניה, ועל כן טעה בית המשפט המחוזי שעשה כן. לשיטתו, אין אפשרות להעביר את הנטל לאחר מועד גזר הדין בתיק המקורי. המבקש מציין את סעיף 205 לחוק אשר מורה כי ביצוע צו הריסה יוטל על הוועדה המקומית רק במקום בו המדינה ביקשה בפועל בשעת מתן גזר הדין המקורי. עוד טוען המבקש, כי מצבו הנפשי הולך ומדרדר עם השנים וכי הסככה מהווה מקום מפלט ברמה בסיסית ביותר עבורו. המבקש גורס כי עניינו מעורר עיוות דין חמור המצדיק התערבות של בית משפט זה, זאת לרבות נסיבותיו האישיות המעוררות שאלה אנושית מצפונית. המבקש מציין כי בית משפט זה נוטה להתערב בפסקי דין של ערכאות קודמות בעיקר במקרים בהם המשך שיקום משרת את טובת המבקש האישית והן את הציבור. כן הוא מציין, כי לשיקום מעמד בכיר בהבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה.

10. ביקשתי את תגובת המשיבה וזו הוגשה ביום 20.4.2015. המשיבה מדגישה כי המבנה נבנה תחילה כדי למנוע נזילות ודליפות לדירת המבקש, הסבר אשר נשתכח או נזנח עם השנים לטובת ההסבר של היות הסככה מהווה מקום להירגעות המבקש. המשיבה מציינת כי ברבות השנים הסככה הפכה לחדר נוסף בדירה בה מתגורר המבקש. המשיבה טוענת כי בהתאם להלכה הפסוקה, נכון להאריך מועד ביצוע צו מקום בו קיים אופק תכנוני להכשרת העבירה ולתקופה סבירה, מצב שלא מתקיים בעניין המבקש. כן טוענת המשיבה, כי מצבו של המבקש לא נעלם מעיני הערכאות הקודמות, וכי בית המשפט המחוזי ערך את האיזון הראוי בנסיבות העניין. אשר לטענות המבקש לעניין שיקומו, גורסת המשיבה כי אין מדובר בשיקום עבריין פשוטו כמשמעו, על דרך התערבותו בעונשו, וכי נקבע כי צו הריסה אינו בבחינת עונש, אלא אמצעי נוסף באמצעותו ניתן לאכוף את החוק. לבסוף טוענת המשיבה, כי על אף שהיא לא ביקשה את העברת נטל הביצוע לכתפי הוועדה, הרי שבית המשפט מוסמך לעשות כן, גם לנוכח הצורך באיזון העדין שבין מצבו הנפשי של המבקש למול חובתו לציית לצווי בית משפט. לעמדת המשיבה מדובר בפתרון ראוי לנוכח נסיבות המקרה.

דיון והכרעה

11. אין בידי לקבל את הבקשה למתן רשות ערעור. הלכה היא, כי אין מעניקים רשות לערעור שני, אלא אם כן עולה טענה בעלת חשיבות כללית, בין משפטית ובין ציבורית (ראו ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (להלן: חניון חיפה)). בענייננו, בקשת רשות הערעור אינה מעוררת שאלה משפטית עקרונית שכזו והמבקש לא הצביע על עילה המצדיקה דיון ב"גלגול שלישי" בהתאם להלכת חניון חיפה.

12. עיינתי בבקשה, בתגובה לה, ובפסקי הדין של בית המשפט לעניינים מקומיים ובית המשפט המחוזי ואני סבור כי אין מקום להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי. מהעיון עולה כי מכלול טענותיו של המבקש נוגעות לעניינו הפרטני בלבד, ואין מעוררות כל סוגיה כללית חדשה. הדגש הוא על כך שהמבקש חוזר על טענותיו כפי שעלו הן בבית המשפט לעניינים מקומיים וכן במסגרת ערעורו לבית המשפט המחוזי, ואלו קיבלו מענה סביר ומספק במסגרת פסקי הדין של הערכאות הקודמות.

13. למעשה, עניינו של המבקש נדון בפני הערכאות השונות כבר למעלה מעשור. בתי המשפט, וכן המשיבה, באו לקראתו בהסדרים עונשיים מקלים. אולם, המבקש לא עשה דבר על מנת לקדם את כשירות המבנה. בעוד שהיה יכול הוא לפנות בבקשות להיתרי בניה, המבקש לא עשה דבר מלבד להגיש בקשות להארכות ביצוע צווי ההריסה, ולבסוף אף הפר אותם פעמיים. מצבו הנפשי של המבקש לא נעלם מעיניי, אך גם אני סבור כי אין בו כדי להכשיר את הבניה הבלתי חוקית המתקיימת כבר שנים רבות. ככל שלא קיים אופק תכנוני להכשרת העבירה בתקופה סבירה, הרי שהאינטרס הציבורי של דחיקת התופעה הפסולה של בניה בלתי חוקית, גובר.
14. אין בידי לקבל את הטענה כי בית המשפט לא מוסמך להעביר את נטל הביצוע לכתפי הועדה המקומית אם הדבר לא נתבקש במועד גזר הדין. סעיף 205 מורה כי בית המשפט רשאי לעשות כן בשעת גזר הדין לבקשת הועדה או היועץ המשפטי לממשלה, אך הוא אינו שולל את האפשרות כי בית המשפט, מכוח סמכותו הטבועה, רשאי לעשות זאת בכל מועד אחר. אני סבור כי במקרה הנוכחי העברת הנטל היא אך מתבקשת, לנוכח העובדה שהמבקש לא עמד בצו ההריסה המקורי ואף הורשע באי קיומו פעמיים.
15. צודק המבקש כי על בית המשפט לבכר שיקולי שיקום בבואו לקבוע עונשים, אולם, בעניינו לא ניתן לומר כי קיומו של המבנה תורם לשיקומו. שיקום במובן הקלאסי הוא תהליך שמטרתו להביא את העבריין למצב שבו הוא יוכל להשתלב בחברה, מבלי לחזור לדרך הפשע. כמובן ששיקום יכול לבוא לידי ביטוי במספר אופנים, אך בעולם הפלילי, כאשר בית המשפט נדרש לשאלת שיקומו של נאשם, הוא אינו מכשיר מבנים בלתי חוקיים על מנת להקל על מצב נפשי של אדם. כאמור, מצבו הנפשי של המבקש לא נעלם מעיניי, אך הותרת המבנה הבלתי חוקי אינה מהווה אמצעי לשיקומו. אני תקווה כי המבקש ימצא את מזורו בעניינים שלא יעלו לו בביקורים שבים וחוזרים בבתי המשפט.
16. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ב באייר התשע"ה (11.5.2015).

ש ו פ ט